

Η πρόσφατη από λεία του Στέλιου Βαμβακάρη ήταν μια πρώ της τάξεως προτροπή για επιστροφή στις σελίδες του βιβλίου του Μάνου Τσιμιλίση. Εκεί καταγράφει τις εντυπώσεις, τις μνήμες, τα βιώματα του Στέλιου, γιού του Μάρκου που από μικρό παιδί ακολούθησε θεσμικά και κυριολεκτικά τα βήματα του πατέρα του.

Ο Στέλιος γεννήθηκε το '47, σε μια Ελλάδα που μαστιζε ο Εμφύλιος, σε έναν τόπο φτωχό, ρημαγμένο και διχασμένο, από ένα πατέρα που το βάθος και το εύρος της καλλιτεχνικότητάς του έγινε αντιληπτό μετά το θάνατό του. Μοιραία, τα βήματά του ήταν δύσκολα. Μερικά αποσπάσματα από την αφήγησή του και την καταγραφή τους από τον Μ.Τ. είναι ενδεικτικά.

«Στη Σύρα εγώ πήγα πρώτη φορά το '57 – '58, μαζί με τον πατέρα μου. Έκτοτε ξαναπήγαμε πολλές φορές για να τραγουδήσουμε στις ταβέρνες και να μαζέψουμε δεκάρες και φρηγοδίφραγκα στο πιατάκι μας. Το πιατάκι το έβγαζα εγώ. Ήμουνα εξασκημένο ζητιανάκι» . (σ.63)

Στη συνέχεια αφηγείται μια εργάσιμη μέρα μαζί με τον πατέρα του, που ξεκινούσε από το καφενείο του Αβραάμ, συνεχιζόταν στα πατσατζιδικά και τα κοτοπουλάδικα του Ρέντη, και τέλειωνε τις μικρές ώρες σε ταβέρνες.

«Όπου πήγαινε να παίξει, μ' έπαιρνε μαζί του. Έκανα μια χαρά τη δουλειά μου. Ήμουν ο μικρός με τον μπαγαλάμ. Καθόμουν όλη τη νύχτα δίπλα του, κοντά του και τον συνόδευα σε πέντ' έξι τραγούδια, για να μας βλέπει ο κόσμος και να γίνεται το νταραβέρι, να συγκινούνται οι θαμώνες και να πέφτει κάνα φράγκο στο πιατάκι ή να μας κολλάνε τη

χαρτούρα στο κούτελο». (σ.109)

«Γυρνούσαμε σπίτι στις τεσσερισήμισι και στις πέντε το πρωί. Έπεφτα και κοιμόμουν λίγες ώρες και το πρωί έπρεπε να πάω σχολείο, κι ο Μάρκος με λυπότανε. Αλλά εγώ δεν είχα πρόβλημα, μ' άρεσε η αβερτοσύνη του» «...Όταν ήμουνα μαζί του, ήτανε αβέρτος σε όλα. Δεν είχε πρόβλημα μήπως πάω εγώ να πω στη μάνα μου ότι μίλησε σε μια γυναίκα στο δρόμο ή κάπνισε κάνα τσιγαριλάκι. Δε μαρτύραγα εγώ τι έκανε ο Μάρκος και τι δεν έκανε. Τον κάλυπτα. Ήμουνα ο κολλητός του» (σ.110)

Για εκείνες τις φορές που μαγαζάτορες δεν άφηναν πατέρα και γιο να παίξουν καθώς οι πελάτες στρέφονταν σε άλλα είδη μουσικής:

«Κατά τις τέσσερις τα ξημερώματα, κι' αφού είχαμε περάσει απ' όλα τα στέκια, πήραμε το δρόμο για το σπίτι. Κάποια στιγμή μου λέει: Με προσβάλανε απόψε. Στεναχωρήθηκα. Ο βράχος λύγισε. Κοίταξε ρε μάγκα, πως κατάντησα. Με βλέπουνε σαν αντίκα. Να μην μπορώ εγώ να βγάλω μια δεκάρα και να κονομάνε τα τζουκ μποξ» (σ.111)

«Τον ρώτησα μια φορά να μου πει τι του έλειπε από τη ζωή του της Σύρας και το αναπολούσε στους χωματόδρομους της Κρεμμυδαρούς. Μου λέει: «Όποτε έβρισκα ευκαιρία, πήγαινα στα ρουμάνια και στις ακροποταμιές. Κοίταζα τις συκιές και τις πέτρες. Και από χαμάλης γινόμουν ποιητής». (σ.157)

Θυμίζει και τις εποχές που στον Πειραιά κατέφθαναν τα κανονιοφόρα του έκτου στόλου.

«Πιτσιρικάδες εμείς, ρεμπέτ ασκέρ, όταν κάναμε κοπάνα ή για βαρκάδα θα πηγαίναμε ή για μπουρδελότσαρκα. Με το που μαθαίναμε όμως ότι ήρθε ο Στόλος, τρέχαμε από το πρωί στην Τρούμπα, την αράζαμε και μπανίζαμε. Οι ναύτες στριμώνχονταν τριάντα τριάντα έξω από τα μπαράκια και πολλές φορές πετάγανε στο δρόμο κάτι αριστοκρατικές γόπες, κάτι μισοκαπνισμένα μυρωδάτα τσιγάρα «Λάκι Στράικ», «Πάλ Μαλ», «Τσεστερφιλντ», «Κέντ» και «Μάρλμπορο», κι εμείς τα μαζεύαμε, κρυβόμασταν κάπου και τα καπνίζαμε» (σ.210)

Για κάποιους πελάτες θαμώνες στα μαγαζιά που δούλεψε.

«Αυτούς τους τύπους, μόλις τους δεις και μπαίνουν στο μαγαζί φορώντας παλτό από κασμίρ και πάνω, πατούμενα από φίδι, ξενόκουμπα και γραβάτα ολέ, καταλαβαίνεις ότι είναι σούργελα, μεγαλοπιασμένοι και λουκουμάτοι και θέλουνε τζερτζελέ, τους κάνεις τα χατίρια, τους δουλεύεις, για να γίνει το διπλοκούδουνο στο γάμο του Καραγκιόζη και να έχεις καλή ρέφα, να σου πετάξουνε λουλούδια και να κονομήσουν τα κορίτσια κι οι σερβιτόροι. Αυτοί οι τύποι, μου έλεγε ο Μάρκος ονομάζονται Μουνόδουλοι». (σ.233).

Για τις συνθήκες της νύκτας αρχές της δεκαετίας του '60

«Κάπου στα δεκαέξι βγήκα πρώτη φορά μόνος μου στο πάλκο της «Μαντουμπάλας», επαγγελματίας μπουζουξής πια για να πάρω μεροκάματο να βοηθήσω την οικογένειά μου. Εκείνη την σεζόν η «Μαντουμπάλα» είχε πολύ δυνατά ονόματα: Μανόλη Αγγελόπουλο, Πέτρο Αναγνωστάκη, Γιώτα Λύδια, Ζαγοραίο, Μενιδιάτη. Είχα αγοράσει ένα καλό κοστουμάκι και φόραγα κι ένα δακτυλίδι χρυσό, για να λάμπει το χέρι μου τη στιγμή που θα χτύπαγα με την πένα τα τέλια. Δεν είχαμε καλά καλά αρχίσει το πρόγραμμα, και κάποιοι κάνανε λίμπα το μαγαζί από τις πιστολιές και τις πέτρες που ρίξανε. Αυτό ήταν το δικό μου ...βάπτισμα του πυρός». (σ.241)

Αυτός ήταν ο κόσμος που μεγάλωσε, που έζησε ο εκλιπών. Ήταν ο σύνδεσμος ανάμεσα στον μεσοπόλεμο που κόσμησε με την παρουσία του ο πατέρας του και της μετεμφυλιακής περιόδου που εργάστηκε και ο ίδιος πάνω στο ίδιο, σχεδόν, μοτίβο.